

Analiza rynku turystycznego Republiki Białoruś

Nikolina Kocjan
TiR 1 SUM stac.
Nr indeksu 36946

Spis treści

Wstęp

Rozdział I -Białoruś-informacje podstawowe s.4

1.1. Wprowadzenie s.4

1.2. Warunki rozwoju turystyki s.5

Rozdział II -Rynek recepcji turystycznej s.10

Rozdział III Rynek emisji turystycznej s.15

3.1. Turystyka krajowa s.15

3.2. Turystyka zagraniczna s.16

Rozdział IV- Znaczenie rynku turystycznego dla Polski s.18

4.1 Miejsce Białorusi w przyjazdach do Polski s.18

4.2 Wyjazdy Polaków do Republiki Białorusi s.25

Zakończenie

Bibliografia

Spis tabel

Spis wykresów

Spis zdjęć

Wstęp

Według stereotypów Białoruś , to kraj dziki i biedny, nie warto tam zaglądać. Nie ma nic bardziej mylnego. Jest to jeden z najatrakcyjniejszych krajów Europy, jeszcze niedoceniany.

Białoruś jest bogata w kulturę i historię, stosunkowo niedroga i nie jest jeszcze zbyt sprowadzona przez turystów. Jednakże, ponieważ angielski nie jest powszechnie używany, informacja nie jest dostępna, dlatego też podróż do tego kraju może stanowić wyzwanie dla gości z zagranicy.

W niniejszej pracy przedstawię ogólne informacje na temat Republiki Białorusi oraz wybrane wiadomości na temat warunków rozwoju turystyki w omawianym państwie. Podczas pisania pracy korzystałam z danych dostępnych w czasopismach turystycznych, przewodnikach, raportach turystycznych oraz stronach internetowych. W pierwszym rozdziale przedstawię ogólne wiadomości o Białorusi, następnie poddam analizie rynek recepcji i emisji turystycznej tego kraju. Tutaj wykorzystam dane, które w ograniczonej ilości są dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Sportu i Turystyki Białorusi. Niektóre dane są niekompletne, z powodu trudności w dostępie do aktualnych, fachowych danych.(które przeważnie są odpłatne). Ostatni rozdział będzie omawiał znaczenie rynku turystycznego dla Polski.

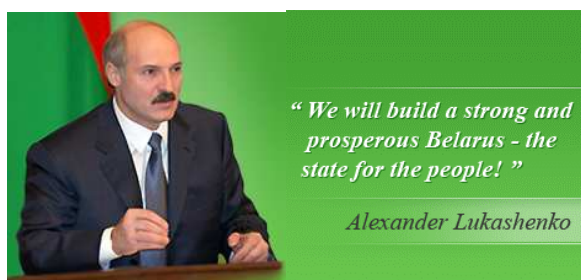
Postarałam się jak najlepiej przedstawić zjawiska turystyczne zachodzące w tym kraju, mimo wszelkich niedogodności.

Rozdział I. Białoruś informacje podstawowe

1.1. Wprowadzenie

Białoruś sąsiaduje z Polską, Litwą, Łotwą, Rosją i Ukrainą. Jest krajem wybitnie nizinnym (ok. 60% powierzchni leży poniżej 200 m n.p.m.), zajmującym zachodnią część Niziny Wschodnieuropejskiej, o rzeźbie polodowcowej. Z zachodu na północny wschód ciągną się liczne wzniesienia morenowe. Najwyżej położona Wysoczyzna Białoruska osiąga wysokość 345 m n.p.m. Białoruś leży w strefie klimatu umiarkowanego. Średnie temperatury stycznia wynoszą od -4° do -8°, lipca od 17° do 19°C. Średnia suma opadów waha się od 550 mm w części północno-wschodniej do 700 mm na wysoczyznach.

Ustrój polityczny. Zgodnie z konstytucją z 1994 (ze zmianami 1996) głową Republiki Białoruś jest prezydent wybierany w wyborach powszechnych na 5-letnią kadencję, dysponujący szerokimi uprawnieniami w dziedzinie władzy ustawodawczej i wykonawczej. Władza ustawodawcza należy do 2-izbowego Zgromadzenia Narodowego o kadencji 4-letniej (niższa Izba Reprezentantów liczy 110 deputowanych wybieranych w wyborach powszechnych, w izbie wyższej — Radzie Republiki zasiada 64 deputowanych, z których 56 jest wybieranych przez rady terenowe, a 8 mianowanych przez prezydenta). Władzę wykonawczą pełni rząd powoływany przez prezydenta. Sądownictwo jest sprawowane przez Sąd Najwyższy, sądy obwodowe i rejonowe.¹

Rys. 1. Prezydent Białorusi, Źródło <http://www.belstat.gov.by>

Ludność

Białorusini stanowią zdecydowaną większość mieszkańców kraju. Według oficjalnych danych

¹ <http://encyklopedia.pwn.pl/> data odczytu 02.05.2009

spisu ludności z 1999 roku 81% deklaruje narodowość białoruską, 11% – rosyjską, 4% – polską, 2,5% – ukraińską, 1% – żydowską. Tylko 36,7% mieszkańców deklaruje posługiwanie

się w domu językiem białoruskim, a 62,8% – rosyjskim.

Według danych encyklopedycznych, większość mieszkańców Białorusi (ok. 60%) to wyznawcy prawosławia; katolików obrządku łacińskiego jest ok. 8%, a niewierzących ok. 30%.

Polacy stanowią третią co do wielkości grupę etniczną w Białorusi numeracja 396 tysięcy (4% ludności kraju). Mają zamieszkałych zachodnich regionów Białorusi przez kilka wieków. Uroda wzorce są rozproszone o najwyższym stężeniu w Grodnie, Brześciu, Witebsku i Mińsku regionów.. Większość Polaków to mieszkańcy terenów wiejskich. Około 65 tysięcy Polaków rozważyć Polski w ich ojczystym języku, 265,4 tysięcy białoruskich uważają za swój język ojczysty, reszta mówić rosyjski. Większość białoruskich Polaków rozproszonych w lokalnym otoczeniu, ale zachowuje cechy charakterystyczne język mówiony, kultury, gospodarstwa domowego, psychologii i religii.

1.2. Warunki rozwoju turystyki

Białoruś chce się otworzyć na turystów z zagranicy, czysta woda, las i spokój to walory, które mogą przyciągnąć cudzoziemskich gości.

Białorusini zamierzają w 2008 roku postawić na agroturystykę. Regionalna kuchnia, ruska "bania", stadnina koni, czy możliwość organizowania polowań, mają zaspokoić wymagania najbardziej wybrednych.

Mówiąc o Białoruskim potencjale turystyczny, należy wspomnieć, że jest on oparty głównie na naturalnej różnorodności i pięknie, unikalnym dziedzictwie historycznym i kulturowym (w tym ponad 15 tysięcy obiektów turystycznych, historycznych, kulturowych i architektonicznych).

Na Białorusi istnieje różnorodność flory i fauny, a także pomniki przyrody, rekreacja zasobów, łowiectwa i rybołówstwa .

Zdjęcie 3. Jeziora Białoruś, źródło <http://www.orangesmile.com>

Znajdują się 4 parki narodowe , 97 rezerwatów tym 7 tych o znaczeniu międzynarodowym, ponad 10 tysięcy jezior i rzek. Parki Narodowe „Braclawskie Jeziora” i „Naroczański”

obejmują najpiękniejsze zakątki Białoruskiego Pojezierza, które pozostawiło w spadku ostatnie zlodowacenie sprzed 13-16 tys. lat. Bogactwem Pojezierza są czyste jeziora. Najpiękniejsze z nich to Narocz, Braclawskie i Głębokie, raj dla wędkarzy, ornitologów i wodniaków. Na terenie Naroczańskiego Parku Narodowego znajduje się ponad 30 pól biwakowych i campingów, można również wynająć domek letni. Na wędrowkę po Pojezierzu Braclawskim trzeba zabrać przewodnik Grzegorza Rąkowskiego „Wśród jezior i mszarów Wileńszczyzny”.

Zdjęcie 2. Kolorowy dom na wsi

Źródło <http://www.odyssei.com>

W ciągu ostatnich kilku lat na Białorusi pojawiły się całkowicie nowe obiekty turystyczne — folwarki wiejskie, które organizują całkiem niezły odpoczynek dla mieszkańców miast, którzy znudzili się miejskimi lataniami. Oprócz świeżego powietrza, warzyw z ogrodu i dań kuchni narodowej gospodarze folwarku oferują również zabawy: jazdę konną, wycieczki konne i piesze, grilowanie na łonie natury, wycieczki itp. Ceny takiego wypoczynku wynoszą od 5 dolarów i wyżej. Można przypuszczać, że w ciągu najbliższych lat agroturystyka będzie rozwijać się w dosyć szybkich tempach, ponieważ jest popierana przez państwo. Na przykład niedawno wydany dekret Prezydenta wprowadził dla mieszkańców wsi zasadę zgłaszania się do świadczenia tej usługi. Doświadczenie sąsiedniej Litwy, która już od dawna rozwija agroturystykę, potwierdza, że ten kierunek zawsze będzie cieszył się popularnością. Tym bardziej, że jeśli turyście znudzi się przebywanie w wiejskiej ciszy, zawsze będzie mógł udać się na wycieczkę po interesujących miejscach Białorusi.

Zdjęcie 3 Zamek Białoruś

źródło <http://www.orangesmile.com>

Główne ośrodki turystyczne: **Mińsk** — stolica, jedno z najstarszych miast Białorusi — w XI w. był wschodnio-słowiańskim grodem, a od początku XII w. ośrodkiem księstwa mińskiego zależnego od 1326 r. od Litwy. Prawa miejskie uzyskał w 1499 r. Od 1569 r. wszedł w skład Rzeczypospolitej, a od 1793 r. w skład Rosji. W 1812 r. został zniszczony przez wojska napoleońskie. Mimo 900-letniej historii ze względu na liczne kataklizmy niewiele zachowało się zabytków. Po II wojnie światowej stolica została odbudowana i dzisiejszy Mińsk jest miastem nowoczesnym. Do najciekawszych obiektów historycznych należą: zamek i ruiny świątyni (XII w.), katedra (XVII w.), klasztory barokowe Bernardynów i Bernardynek (XVII w.), cerkiew Petropawłowska (XVII w.).

Zdjęcie 4. Mińsk

źródło <http://www.orangesmile.com>

Brześć — miasto graniczne na trasie Warszawa-Mińsk-Moskwa jedno z najstarszych na Białorusi. Już w 1017 r. kroniki wspominają o nim jako o dobrze umocnionej twierdzy nad Bugiem. Od ok. 1319 r. pozostawał pod władaniem Litwy. W 1569 r. był miejscem zawarcia unii brzeskiej mającej na celu podporządkowanie kościoła prawosławnego Papieżowi. Punktem docelowym wielu wycieczek jest Twierdza Brzeska wsławiona bohaterską obroną w czasie II wojny światowej.

Fot 5. Kościoły- Białoruś, Źródło: <http://www.orangesmile.com>

Grodno — miasto położone nad Niemnem, założone zostało przez książąt ruskich pod koniec XI w. jako gród warowny, usytuowany na szlaku bursztynowym. Było ulubioną rezydencją książąt litewskich, a później królów polskich. Zostało następnie przyłączone do Rosji jako miasto gubernialne. W latach 1919-1939 należało do Polski. Zachowały się liczne zabytki: m.in. cerkiew Św. Borysa i Gleba (XII w.), zamek królewski istniejący od 1398 r. przebudowany w XIX w., kościoły: Św. Zofii (XIV w.), Bernardynów (1595 r., rozbudowany w XVII i XVIII w.), Franciszkanów (1635 r.), Wizytek (1663 r. rozbudowany w XVIII w.), zabytkowe domy z XVIII i XIX w.

Nowogródek — miasto wzmiankowane w połowie XI w., dawna stolica oddzielnego księstwa ruskiego, od połowy XIII w. — litewskiego. Tu książę Mendog przyjął chrzest (1251 r.) i koronował się (1253 r.). Od 1795 r. Nowogródek znajdował się pod zaborem rosyjskim, a w latach 1919-39 w granicach Polski. Zachowały się tu ruiny zamku (XIV-XV w.), kościół famy z XV w. (przebudowany w XVIII w.), klasztor Benedyktynów (XVII w.), synagoga (XVII w.), pałac Radziwiłłów (XIX w.), dom-muzeum Adama Mickiewicza, który kształcił się tutaj w latach 1807-15.

Nieśwież — początki miasta sięgają końca XII w. W XIV w. był ośrodkiem ordynacji Radziwiłłów. W XVI w. powstała tu drukarnia kalwińska, w której wydano m.in. w latach 1570-72 tzw. Biblię nieświeską. Od 1793 r. miasto dostało się pod zabór rosyjski, a w latach 1919-39 należało do Polski. Zachował się tu zamek Radziwiłłów wzniesiony w latach 1583-87, rozbudowany w XVII i XVIII w., otoczony bastionami i fosą; wokół zamku park krajobrazowy z XVIII-XIX w. Z innych zabytków należy wymienić: ratusz (1596 r.), hale targowe (XVII w.), klasztory Benedyktynów (1590-96 r.) i Bernardynów (1598 r.), kolegium i kościół Jezuitów (koniec XVI w.) wzorowany na kościele Jezusa (II Gesu) w Rzymie².

² <http://www.atrakcje-turystyczne.com>

Komunikacja. Transport na Białorusi jest stosunkowo dobrze rozwinięty, a kraj przecinają drogi prowadzące z Europy Środkowej do Rosji i na Ukrainę. Linie kolejowe liczą 5,5 tys.km, natomiast drogi kołowe 74tys.km.³ Białoruska krajowe linie lotnicze Belavia jest wprowadzenie elektronicznych biletów lotniczych dla wszystkich swoich lotów międzynarodowych, w tym usługi z Mińska do Berlina, Warszawa, Kijów, Londyn, Paryż, Praga, Rzym, St Petersburg, Tel-Awiiwie i Frankfurcie. Przeniesienie procesu kartek elektronicznych biletów rozpoczęło się w 2007 roku..

Hotele. Ogólnym problemem jest nieodłączne w większości hoteli, jest brak ich klasyfikacji.. Wielu z nich nawet nie ma klasy . Białoruskie hotele stosują trzy taryfy cenowe: dla Białorusinów, dla Ukraińców i Rosjan oraz dla obywateli innych państw. Oczywiście ceny dla trzeciej kategorii (w tym dla Polaków) są zwykle dwukrotnie wyższe. Standard wielu hoteli przypomina typowy polski akademik. Instytucja prywatnych kwater na Białorusi jeszcze raczkuje. Zawsze można też liczyć na pomoc duchownych, zarówno katolickich, jak i prawosławnych, w znalezieniu noclegu. Zagubionych turystów skierują oni do rodziny, która przyjmie ich na noc lub sami ugoszczą w domu parafialnym. W takim wypadku dobrze widziane jest pozostawienie ofiary na remont kościoła. Na prowincji infrastruktura turystyczna i gastronomiczna praktycznie nie istnieje, mimo wielkich walorów przyrodniczych kraju.

---

³ Z.Kruczek, Kraje pozaeuropejskie. Zarys geografii turystycznej., Wydawnictwo Proksenia, Kraków,2005

Rozdział II -Rynek recepcji turystycznej

W statystykach Międzynarodowej Organizacji Turystycznej Białoruś włączono do Regionu Europejskiego, a subregionu Europy Środkowo-Wschodniej. W roku 2008 w całym regionie odnotowano 489.5 milionów przyjazdów turystów (jest to jedynie 0.1 % więcej niż w roku poprzednim 2007, a 4,9 % niż w roku 2006). W subregionie Europy Środkowo-Wschodniej wielkość przyjazdów w 2008 roku wyniosła 99,4 miliona, co daje 10,8% wzrost.

Tabela 1. Przyjazdy turystów zagranicznych do poszczególnych regionów wg WTO.

International Tourist Arrivals by (Sub)region																							
	Full year				Share	Change				Monthly or quarterly data series (% change over same period of the previous year)													
	2000	2005	2007	2008*	2008*	07/06			08*/07	2008*													
				(million)	(%)	(%)	J.-J.	J.-D.	(%)	J.-J.	J.-D.	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
World	682	805	908	924	100	6.9	6.8	6.9	1.8	5.4	-1.3	5.9	9.5	9.4	-0.4	8.1	1.8	0.6	-0.7	-2.8	-0.8	-3.0	-2.3
Europe	392.4	441.6	488.0	488.5	52.9	5.2	5.5	4.9	0.1	3.4	-2.5	2.7	7.7	8.1	-4.8	7.6	0.8	-1.4	-1.4	-3.5	-1.8	-5.2	-4.1
Northern Europe	43.7	52.8	58.0	56.8	6.1	2.7	4.3	1.5	-2.1	2.7	-5.8	2.7	10.4	8.0	-5.4	6.3	-2.0	-3.9	-3.5	-8.3	-2.5	-12.8	-7.8
Western Europe	139.7	142.6	154.9	153.1	16.6	3.5	2.1	4.7	-1.2	1.9	-3.3	1.6	9.8	9.9	-11.6	7.9	-2.8	-2.7	-2.0	-5.7	-2.5	-4.3	-3.0
Central/Eastern Europe	69.2	87.5	96.8	99.4	10.8	6.2	10.5	2.7	2.6	5.2	0.4	5.3	5.5	4.9	4.2	6.3	4.9	1.9	1.6	1.7	-1.3	-1.7	-1.5
Southern/Mediter. Eu.	139.8	158.7	178.2	179.2	19.4	7.0	6.4	7.4	0.6	3.9	-2.3	1.6	5.9	8.3	-3.5	8.5	2.6	-0.9	-1.5	-3.1	-1.4	-5.2	-6.0
Asia and the Pacific	109.3	154.7	185.4	188.3	20.4	10.5	10.5	10.6	1.6	6.3	-2.8	9.1	9.7	8.2	3.4	5.6	1.5	2.8	-4.4	-4.5	-1.6	-5.2	-4.1
North-East Asia	58.3	87.5	104.3	104.7	11.3	10.6	9.7	11.4	0.4	6.0	-4.6	11.0	9.3	9.9	2.9	3.9	-0.2	-0.3	-7.1	-5.2	-3.5	-6.0	-5.6
South-East Asia	35.6	48.5	59.6	61.8	6.7	12.3	13.5	11.2	3.6	7.2	0.1	7.7	11.3	5.8	5.2	8.7	4.4	8.3	-0.2	-4.5	1.2	-4.3	0.0
Oceania	9.2	10.5	10.7	10.6	1.1	1.7	2.6	0.9	-1.5	0.5	-3.3	0.7	4.9	-0.2	-3.4	3.8	-3.4	5.3	-5.3	-6.3	-1.9	-6.0	-5.3
South Asia	6.1	8.1	10.8	11.3	1.2	9.8	9.7	9.9	4.3	9.2	-1.1	8.8	10.3	14.2	6.0	7.6	6.4	1.6	3.4	5.3	2.6	-2.0	-11.6
Americas	128.2	133.4	142.5	147.6	16.0	4.9	3.1	6.7	3.6	6.8	1.1	8.2	10.1	11.4	-0.4	8.7	3.6	2.6	3.6	-0.4	-0.4	-0.1	-0.1
North America	91.5	89.9	95.3	98.4	10.6	5.2	3.7	6.6	3.2	7.0	0.7	7.7	10.1	13.6	-0.8	9.9	3.1	1.9	3.3	-0.9	-1.7	-0.4	0.4
Caribbean	17.1	18.8	19.5	19.7	2.1	0.1	-2.2	3.1	1.2	4.5	-2.5	7.2	9.2	5.5	-1.9	5.4	1.4	0.0	1.6	-6.0	-4.1	-2.9	-5.1
Central America	4.3	6.4	7.8	8.4	0.9	10.5	7.6	13.5	7.9	11.4	4.6	9.8	12.8	15.3	9.0	8.1	12.7	9.3	0.5	3.7	6.3	2.5	5.0
South America	15.3	18.2	19.9	21.1	2.3	6.4	4.7	8.3	5.9	6.9	4.8	9.5	9.9	7.6	-0.8	6.1	5.7	6.8	9.5	4.9	5.9	2.9	0.4
Africa	27.9	37.3	44.9	46.9	5.1	8.5	9.7	7.6	4.6	5.4	4.0	3.4	7.2	11.3	-5.1	7.4	9.2	4.8	0.9	-2.2	5.2	8.4	7.8
North Africa	10.2	13.9	16.3	17.1	1.9	7.9	6.1	9.1	5.3	8.8	3.1	6.2	11.6	13.3	-2.4	11.1	13.4	4.0	3.0	-8.8	5.2	14.7	3.1
Subsaharan Africa	17.7	23.3	28.6	29.8	3.2	8.8	11.5	6.6	4.1	3.8	4.7	2.5	5.6	10.5	-6.6	5.5	6.3	5.8	-1.1	1.5	5.2	5.9	9.7
Middle East	24.4	37.8	47.5	52.9	5.7	15.3	14.1	16.5	11.3	17.8	5.2	9.4	23.5	17.6	33.7	22.8	2.9	7.3	5.3	5.6	7.2	3.9	1.6
Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©																	(Data as collected by UNWTO January 2009)						

Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©

(Data as collected by UNWTO January 2009)

Źródło: UNWTO, Tourism Highlights 2008 Edition

W Republice Białoruś w ostatnich latach miały miejsce znaczące pozytywne zmiany w zakresie infrastruktury turystycznej. Liczba nowych komfortowe kompleksy hotelowe.. Wiele prac na odbudowę i renowację istniejącego hotelu zasobów kraju, w celu dostosowania go do ogólnie przyjętych norm międzynarodowych

W 2007 roku cały region Europejski uzyskał dochód z turystyki zagranicznej w wysokości 434 mld dolarów, a subregion Europy Środkowo-Wschodniej 48,351 mld dolarów, jest to

najmniej w tym regionie. Udział Białorusi w dochodach z turystyki w 2007 roku był nikły: 0,306 mld dolarów czyli 0,6% z dochodów subregionu, można jednak zaobserwować tendencję wzrostową, na przestrzeni siedmiu lat o 229% (z 0.093mld dolarów w 2000 roku do 0,306 mld dolarów w 2007 roku).

Tabela 2. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie (w mld USD)

	Wpływy			Zmiany				
	W 2000	W 2006	W 2007	waluta	05/04 (%)	06/05 (%)	07/06 (%)	08/07* (%)
Europa	231,303	377,346	434,091					
Północna Europa	36,051	60,265	69,805					
Zachodnia Europa	81,495	131,849	149,512					
Środkowo - Wschodnia Europa	20,348	38,186	48,351					
Azebejdżan	0,063	0,117	0,178	\$	20,0	49,9	52,0	7,2
Białoruś	0,093	0,278	0,306	\$	-6,3	9,7	10,1	10,9
Bułgaria	1,076	2,588	3,130		9,3	5,5	10,8	12,8
Czechy	2,972	5,520	6,618		3,7	11,7	7,7	3,6
Estonia	0,508	1,024	1,035		9,4	4,5	-7,3	19,4
Gruzja	0,097	0,313	0,384	\$	36,7	29,5	22,8	43,8
Węgry	3,757	4,233	4,728	€	4,3	2,0	2,3	11,8
Kazachstan	0,356	0,838	1,013	\$	-2,4	19,6	20,9	5,0
Kirgistan	0,015	0,167	0,346	\$	-3,9	128,8	107,2	
Łotwa	0,131	0,480	0,671		33,6	39,5	28,3	15,5
Litwa	391,000	1,038	1,153		18,4	11,8	1,8	8,9
Polska	5,677	7,239	10,627		-4,9	10,7	30,9	-1,4
Mołdowa	0,039	0,112	0,164	\$	13,1	8,3	47,0	34,0
Rumunia	359,000	1,298	1,464	€	109,9	21,4	3,3	33,9
Rosja	3,429	7,628	9,607	\$	6,1	30,0	25,9	37,0
Słowacja	433,000	1,513	2,013		28,5	19,8	10,6	9,7
Ukraina	394,000	3,485	4,597	\$	22,1	11,5	31,9	49,0
Europa Południowa - Śródziemn.	93,409	147,046	166,423					

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO)

Udział turystyki w usługach na Białorusi wynosił w 2006 roku mniej niż 2%. W strukturze turystyki 80% stanowiła turystyka wyjazdowa, 16% przyjazdowa, a 4% krajowa. Na

jednego cudzoziemskiego gościa przypadało 15 Białorusinów wyjeżdżających za granicę. Zagraniczny turysta pozostawiał na Białorusi od 120 do 200 dolarów, czyli cztery razy mniej niż w Polsce i dwukrotnie mniej niż na Litwie. Z 500 touroperatorów zaledwie 10 - 15 regularnie przyjmuje cudzoziemców, w większości Rosjan. W celu poprawy sytuacji wydany został dekret o wsparciu turystyki.⁴

Ze względu na trudną dostępność danych statystycznych, przedstawię jak kształtował się ruch turystyczny na podstawie lat 1999- 2005. Jak widać nie można mówić o dużym zróżnicowaniu przyjazdów do Białorusi na przestrzeni tych kilku lat. W porównaniu do roku 1998, w 2004 roku przyjechało 7,5% więcej turystów, a w porównaniu do 2003r liczba turystów wzrosła o 4,8% .W roku 2004 liczba wyjazdów znacznie spadła w porównaniu do poprzedniego roku 54%.

Tabela 3. Dynamika ruchu turystycznego w Republice Białoruś

Динамика туристских потоков в Республике Беларусь

Год	Количество прибытий в РБ	Количество отбытий
Rok	Przyjazdy do RB	Wyjazdy z RB
1998	62430	816016
1999	56064	860775
2000	48050	1181570
2001	50757	1215137
2002	55177	1198669
2003	64289	1108237
2004	67517	514593

Źródło: <http://www.bestreferat.ru> (data odczytu 02.05.09rok.)

Tabela 4. Podstawowe wskaźniki organizacji usług turystycznych w 2000 - 2004 roku (zgodnie z Minstat)

Год Rok	Лiczba organizacji dostarczających usługi turystyczne	Лiczba pracowników w sektorze turystycznym,	Приём заграничных туристов,	Въезд туристов за границе	Приходы з туристыки, млн рубл
2000	415	4095	60224	1289034	738,6
2001	419	4004	61491	1386660	840,6
2002	408	3072	63484	1436483	896,4
2003	400	2346	64289	1108237	986,7

⁴ <https://www.wprost.pl/> (data odczytu 2009.04.28)

2004   576   2721   67517   514593 3   1157,9
 Źródło: <http://www.mst.by> data odczytu 02.05.2009r.

W rezultacie w 2004 r. wpływy z turystyki w porównaniu z rokiem 2000 wzrosły o 419,3 milionów rubli, lub 156,8 %. Rośnie liczba organizacji proponujących usługi turystyczne, wzrasta liczba przyjazdów turystów.

Tabela 5. Przyjazdy do Republiki Białoruś

№ п/п Liczba p / p	Наименование страны Nazwa kraju	Liczba zagranicznych turystów odwiedzających Republikę Białoruś, za lata			
		2001	2002	2003	2004
1 1	Польша Polska	11755	11028	10287	5563
2 2	Россия Rosja	9929	7343	6801	11681
3 3	Латвия Łotwa	7603	6359	7665	4978
4 4	Великобритания Wielka Brytania	8915	9117	3282	5222
5 5	Германия Niemcy	4952	6147	7067	8542
6 6	Израиль Izrael	882	1119	755	2515
7 7	США Stany Zjednoczone	4768	2855	3376	5518
8 8	Литва Litwa	2744	6734	7458	5317
9 9	Италия Włochy	1642	2067	4225	4533
10 10	Кипр Cypr	1375	1258	2602	1179
11 11	Эстония Estonia	572	268	727	840
12 12	Австрия Austria	598	733	593	723
13 13	Украина Ukraina	449	540	710	645
14 14	Нидерланды Holandia	427	502	648 648	1347
15 15	Франция Francja	387	700	581	486
16 16	Швеция Szwecja	380	348	412	415
17 17	Япония Japonia	323	243	390	383
18 18	Бельгия Belgia	197	182	313	322
19 19	Чехия Czechy	189	139	152	389
20 20	Сирия Syria	144	106	160	76
					44

Źródło: <http://www.mst.by> data odczytu 02.05.2009r.

Po przeanalizowaniu danych na temat struktury turystycznego przepływu, to można powiedzieć, że priorytetowymi rynkami zagranicznymi dla Białorusi były Rosja, Polska, kraje bałtyckie, Wielka Brytania, Niemcy, USA, Włochy, Izrael.

- Najbardziej popularny wśród turystów są: Miasto Mińsk - 40% odwiedzających; Grodno obwód - 32%; Brześć obwód - 22%, obwód Witebsk - 5%. Głównie

odwiedzają turyści z Polski, Wielkiej Brytanii, Rosji, Łotwy, Niemiec, Izraela, Litwy, Cypru i Ukrainy.⁵

- Głównymi partnerami w dziedzinie turystyki międzynarodowej są Niemcy, Polska, Anglia, Turcja, Czechy, Słowacja, Bułgaria, Szwecja i Holandia. Liczba turystów odwiedzających parki narodowe Białorusi rośnie. W 2006 r. znany Park Narodowy Belovezhskaya Puscha odwiedziło 188.000 osób, co stanowi 8.000 więcej niż w roku 2005. W 2009 r. Belovezhskaya Puscha będzie 600 lat życia.
- Wakacje na Białoruskich farmach rosną w popularność wśród zagranicznych i krajowych turystów, są szczególnie popularne wśród Rosjan, biorąc pod uwagę, że transport trasą z Moskwy lub Petersburga do Białorusi jest bardzo wygodny. Jednym z największych wyzwań w zakresie rozwoju turystyki wiejskiej jest brak hoteli w małych miejscowościach i wsiach.

---

⁵ www.tur-info.pl (data odczytu 2009.04.28)

Rozdział III Rynek emisji turystycznej

3.1. Turystyka krajowa

Od kilku lat w Białorusi bardzo intensywnie rozwija się turystyka krajowa. Zdecydowanie większa ilość mieszkańców wybiera swój kraj na różnego rodzaju turystykę. Od roku 2006 liczba wewnętrznych podróży nieznacznie wzrosła. Na Białorusi coraz popularniejsza staje się nowa forma narodowej turystyki – odpoczynek na wsi. Już minęły czasy, kiedy za główne kryterium dobrego odpoczynku uważano wyjazd nad morze. Dzisiaj o tym, czy urlop był udany czy nie, decyduje zdrowy kolor cery urlopowicza, jego energiczny chód i blask w oczach.

A zatem nic dziwnego, że Białorusini coraz częściej oddają przewagę wyjazdom do miejscowych uzdrowisk niż wycieczkom do morskich uzdrowisk zagranicznych.

Rys 1. Odpoczynek na wsi, źródło: <http://www.minsk.polemb.net/>

W 2008 roku przeciętne wydatki gospodarstw domowych Białorusinów przeznaczone na turystykę i wycieczki wyniosły 2,6% ogółu wydatków. To nieznaczny udział, jednak o 31% większy niż w roku poprzednim(od 13 lat to najwyższy udział). Wydatki na noclegi w hotelach i podobnych obiektach noclegowych w 2008 roku to 1,5 % . Niewiele więcej -3,3% dochodów Białorusini przeznaczają na wyjazdy zdrowotne, pobyt w sanatorium.

Tabela 6. Struktura płatnych usług świadczonych na rzecz gospodarstw domowych według typów (%)

	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Paid services to households	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
of which::										
personal	17,3	17,1	15,2	14,0	11,0	11,5	12,4	12,3	13,1	13,3
transport	29,1	28,1	24,4	21,2	20,1	18,1	16,5	15,8	15,8	15,2
communications	11,0	12,6	13,2	14,8	16,4	19,5	21,7	23,0	22,5	21,2
housing and communal	24,2	14,2	18,4	24,0	31,0	30,9	28,0	26,6	25,7	24,7
culture	1,3	2,0	1,9	1,5	1,2	1,3	1,3	1,2	1,3	1,3
tourism and excursion	1,7	1,2	1,0	0,8	0,5	0,4	0,5	1,5	1,8	2,6
hotels and similar accommodation facilities	2,1	2,1	1,9	1,5	1,3	2,2	1,3	1,4	1,3	1,5
physical culture and sports	0,2	0,5	0,6	0,5	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8
medical	0,8	2,2	2,3	2,5	2,1	2,2	2,1	2,2	2,5	2,8
sanatorium and health improvement	7,4	7,6	7,4	5,4	4,3	4,3	3,9	3,0	3,3	3,3
education	3,1	8,5	9,0	8,6	7,1	7,0	8,5	8,5	7,9	8,2
legal	0,9	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
banking	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	1,0	1,6	1,9	2,4
other	0,9	3,4	4,1	4,4	4,0	1,3	1,9	1,9	1,8	2 , 3

Źródło: opracowanie na podstawie danych Białoruskiego Urzędu Statystycznego

<http://www.belstat.gov.by>

3.2. Turystyka zagraniczna

Na podstawie danych z lat 2000-2004 można powiedzieć że nad turystyką przyjazdową dominuje wyjazdowa, która malała jednak i w 2005 roku wynosiła 39% wyjazdów 2000 roku.

Tabela 7. Wyjazdy i przyjazdy turystyczne Białorusinów lata 2000-2004

Год	Przyjęcie	Wysłanie	Przychody z

Rok	zagranicznych turystów,	turystów za granice	turystyki, mln rubli
2000	60224	1289034	738,6
2001	61491	1386660	840,6
2002	63484	1436483	896,4
2003	64289	1108237	986,7
2004	67517	514593	1157,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Sportu RB <http://www.mst.by> data odczytu 02.05.2009r

W pierwszym kwartale 2006 roku za granicę wyjeżdżało 224 tysiące Białorusinów. A więc rocznie prawie co dziesiąty Białorusin wyjeżdża za granicę. Latem Białorusini udają się na "daczę" czyli letnisko w kraju lub starym zwyczajem na Krym. Od kilku lat zamożniejsi wybierają również Turcję, coraz częściej Bułgarię, Rumunię i Czarnogórę. Popularne są też wycieczki do Polski, Czech i na Litwę.⁶ Zgodnie z informacją mi POT, aż 85% turystów wyjeżdżających z Białorusi odwiedza **Polskę**. Najczęściej wybierają oni południowo-wschodnią część naszego kraju. Białorusini odwiedzają Zakopane, Białystok, Warszawę oraz Lublin. W ubiegłym roku Polskę odwiedziło niemal półtora miliona białoruskich turystów. Przyjeżdżają do nas na zakupy, bądź odwiedzić swych krewnych. POT podaje jednak, że coraz większa ilość Białorusinów przyjeżdża do Polski w celach typowo turystycznych. Również wielu młodych ludzi wyjeżdża z Białorusi, na zasadzie ucieczki. Wybierają Zachód, Polskę. Tutaj, choć nie są w domu, czują się swobodnie. Mogą się uczyć i działać w organizacjach bez obawy, że będą kontrolowani i zastraszeni.

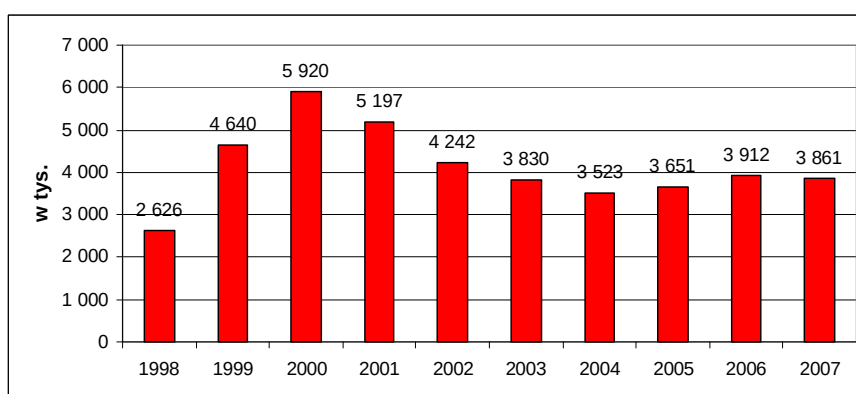
⁶ <http://odkryjmybialorus.blox.pl/> (data odczytu 28.04.2009)

Rozdział IV- Znaczenie rynku turystycznego dla Polski

4.1. Miejsce Białorusi w przyjazdach do Polski

Ok. 85 proc. białoruskich wyjazdów zagranicznych - to wyjazdy do naszego kraju. Turyści z Białorusi podróżują najchętniej do Polski południowo-wschodniej oraz południowej, m.in. do Zakopanego. Często odwiedzają też Białystok, Warszawę i Lublin. Najczęstszym motywem przyjazdów Białorusinów są zakupy oraz odwiedziny krewnych i znajomych. Jednak coraz częstsze stają się także typowe, krajoznawcze lub wypoczynkowe pobyty turystyczne.

Liczba przyjazdów mieszkańców Białorusi do Polski (turyستów i odwiedzających jednodniowych łącznie) wahała się w latach 1998-2006 od 2,6 mln (w 1998 r.) do 5,9 mln (w 2000 r.). W latach 1998-2000 liczba przyjazdów mieszkańców Białorusi do Polski gwałtownie rosła (z 2,6 do 5,9 mln, wzrost o 125%, podczas gdy w tym samym okresie globalna liczba przyjazdów cudzoziemców do Polski malała), następnie malała (z 5,9 mln w 2000 r. do 3,5 mln w 2004 r.) i ponownie rosła (w latach 2004-2006: z 3,5 do 3,9 mln). W 2007 roku liczba przyjazdów cudzoziemców z Białorusi nieznacznie spadła (o 51 tys.), co można tłumaczyć zmianami w zasadach wydawania wiz po wejściu Polski do strefy Schengen w grudniu 2007 roku. Niemniej jednak w ostatnich dziesięciu latach Białoruś pozostawała czwartym pod względem liczby przyjazdów cudzoziemców (po Niemczech, Czechach i Ukrainie) rynkiem generującym dla Polski.⁷ Udział Białorusi w generowaniu przyjazdów cudzoziemców do Polski wahał się w latach 1998-2007 od 5,2 do 8,5%.

Wykres. 1. Przyjazdy mieszkańców Białorusi do Polski w latach 1998-2007 (dane w tys.)

Źródło: Turystyka w 2006 r., GUS, Warszawa 2007

Tab.8. Przyjazdy do Polski według granic 2007 r.

⁷<http://www.pot.gov.pl> (data odczytu 16.04.2009r.)

	Liczba przyjazdów		Zmiany – kwartał do kwartału poprzedniego roku i rok do roku				
	rok 2006	rok 2007	I	II	III	IV	rok 2007
Rosja, Białoruś, Ukraina	11275,9	10931,6	11,7%	-1,6%	-9,3%	-9,8%	-3,1%
Ukraina	5641,9	5443,8	13,3%	-1,8%	-11,9%	-10,4%	-3,5%
Białoruś	3911,8	3861,4	10,0%	-0,8%	-5,0%	-6,9%	-1,3%
Rosja	1722,2	1626,4	10,3%	-3,3%	-10,3%	-15,1%	-5,6%

Źródło: Witold Bartoszewicz, Teresa Skalska Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2007 roku. IT

W pierwszym kwartale 2007 roku liczba przyjazdów zmniejszyła się o 10% w stosunku do pierwszego kwartału 2006 roku. W pierwszym kwartale 2008 roku liczba przyjazdów cudzoziemców z Białorusi do Polski wynosiła 480 tys., to 47% mniej niż w tym samym okresie 2007 roku (903 ,3 tys).

Tabela 9. Liczba przyjazdów do Polski w pierwszym kwartale 2008 r. według głównych grup krajów (w tys.)

Kraj/grupa krajów	Razem cudzoziemcy	w tym turyści
Ogółem świat	13190	2920
27 krajów Unii Europejskiej	11780	2115
13 krajów strefy euro	8810	1510
Niemcy	8400	1140
Pozostałe kraje EU-13	410	370
14 krajów nie należących do strefy euro	2970	605
Czeska Republika	1600	30
Litwa	300	170
Słowacja	640	15
Pozostałe kraje	430	390
Pozostałe kraje poza EU-27	1410	805
Rosja	210	90
Ukraina	530	350
Białoruś	480	190
Pozostałe kraje spoza EU-27	190	175

Źródło: oszacowania Instytutu Turystyki.

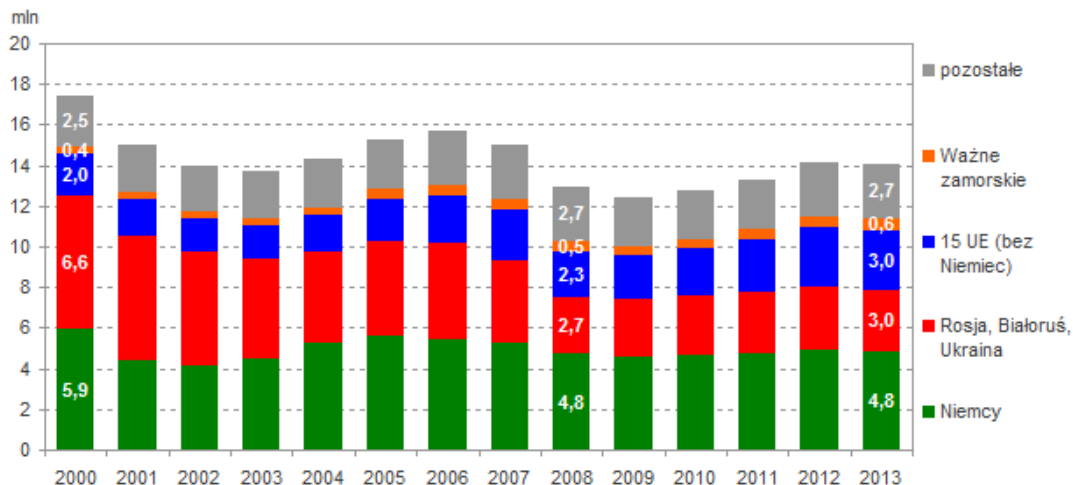
Tabela 10. Przyjazdy turystów do Polski według głównych grup krajów (tys)

Countries	I 2007	II 2007	III 2007	IV 2007	V 2007	VI 2007	VII 2007	VIII 2007	IX 2007	X 2007	XI 2007	XII 2007	Total 2007

Kraje	I 2007	II 2007	III 2007	IV 2007	V 2007	VI 2007	VII 2007	VIII 2007	IX 2007	X 2007	XI 2007	XII 2007	Razem 2007
TOTAL OGÓŁEM	4599.8	4574.5	5435.3	5463.6	5859.2	5901.1	6609.0	6621.9 6621,9	5901.0 5901,0	5625.1 5625,1	4672.4 4672,4	4945.0 4945,0	66207.8 66207,8
Germany Niemcy	2667.4 2667,4	2675.3 2675,3	3062.3 3062,3	3236.2 3236,2	3347.9 3347,9	3275.5 3275,5	3794.2 3794,2	3770.4 3770,4	3410.4 3410,4	3171.8 3171,8	2706.7 2706,7	2984.7 2984,7	38102.7 38102,7
Czech Rep Czech Rep	491.2 491,2	470.3 470,3	589.0 589,0	576.7 576,7	698.5 698,5	712.4 712,4	740.5 740,5	732.6 732,6	658.4 658,4	680.3 680,3	488.2 488,2	454.0 454,0	7292.1 7292,1
Ukraine Ukraina	436.2 436,2	439.0 439,0	526.2 526,2	423.2 423,2	468.4 468,4	469.6 469,6	471.7 471,7	483.0 483,0	431.6 431,6	436.6 436,6	422.2 422,2	435.9 435,9	5443.8 5443,8
Belarus Białoruś	295.8 295,8	293.0 293,0	314.5 314,5	297.0 297,0	329.9 329,9	343.2 343,2	345.4 345,4	344.6	326.2	336.6	317.5	317.8	3861.4

Źródła: Główny Urząd Statystyczny, przygotowane przez Instytut Turystyki.

W 2008 roku zbiegły się dwa niekorzystne czynniki: obowiązek wizowy dla sąsiadów ze wschodu, będących poza strefą Schengen, oraz, począwszy od drugiego kwartału, pierwsze symptomy, a potem już pełny rozwój globalnego kryzysu finansowego. Przyjazdy sąsiadów ze wschodu znacznie spadły w 2008 roku, po wejściu Polski do strefy Schengen. Nie jest pewne w jakim tempie te straty będą niwelowane w przyszłości.⁸

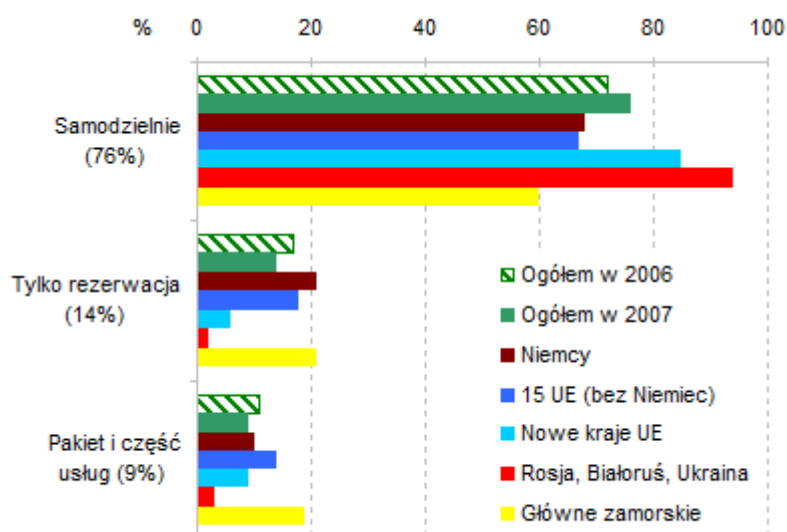
Wykres 2. Przyjazdy turystów do Polski według głównych grup krajów (w mln)

źródło: oszacowania i prognozy Instytutu Turystyki (III 2009)

Charakterystyka pobytu

⁸ <http://www.intur.com.pl> (data odczytu 18.04.2009r.)

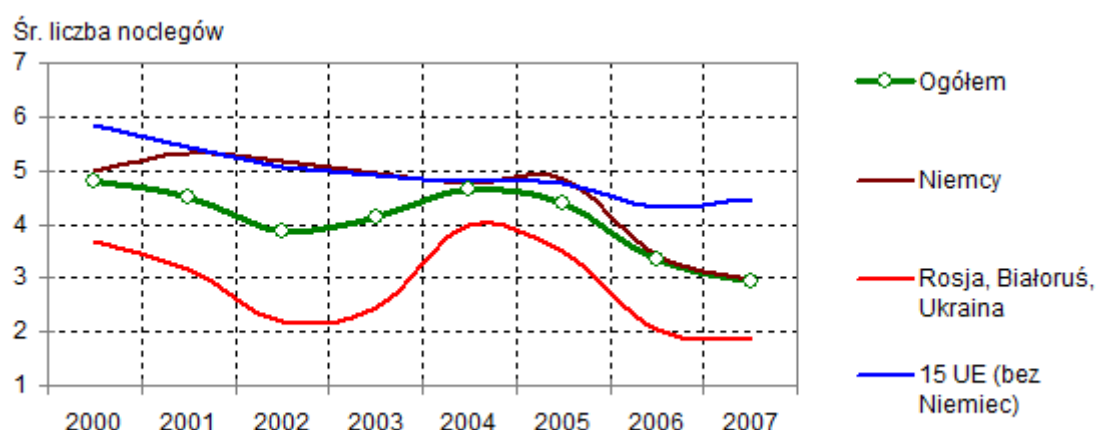
Znaczna przewaga przyjazdów samodzielnie organizowanych charakteryzuje turystów z nowych krajów członkowskich UE i sąsiadów ze wschodu (ponad 90%), w tym i Białorusi. W 2007 roku niewielki procent przyjezdnych zza wschodniej granicy korzystał z usług biur podróży.

Wykres 3. Organizacja przyjazdów (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2007 r

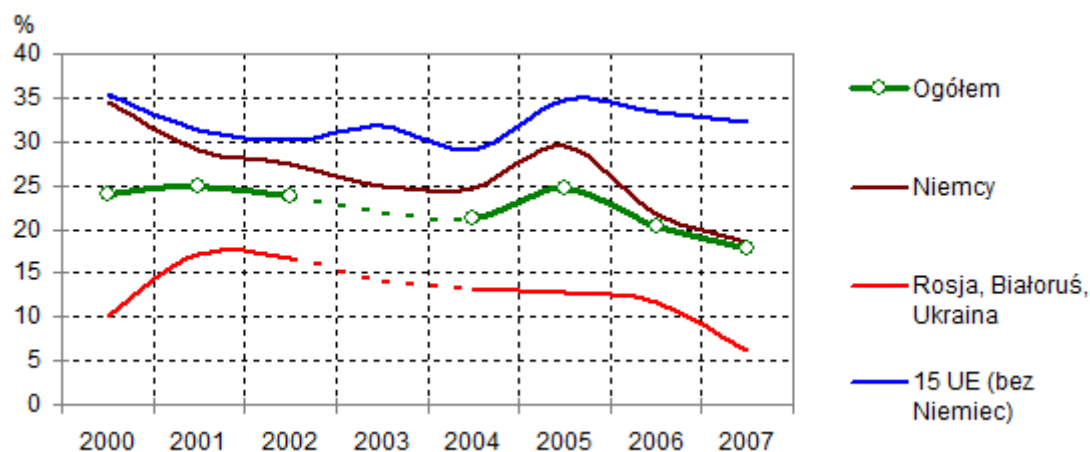
W ciągu ostatnich lat stwierdzamy skracanie pobytu w Polsce. Sąsiedzi zza wschodniej granicy (w tym Białorusini) wykazują znaczne wahania: od 2000 roku obserwujemy trend spadkowy, który zatrzymał się w 2003. Zdecydowany wzrost nastąpił w 2004 roku, a od 2005 średnia długość pobytu ponownie spadała.

Wykres 4. Zmiany długości pobytu w Polsce

Źródło: <http://www.intur.com.pl/>

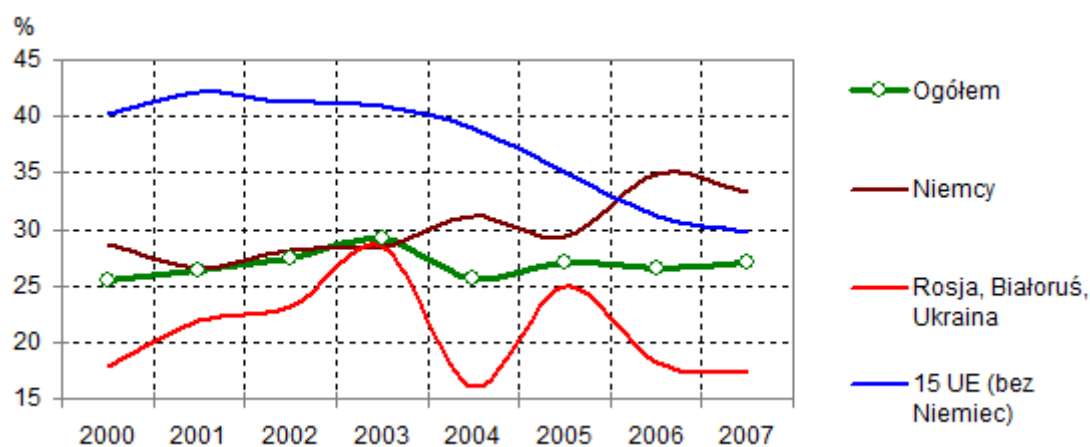
Udział przyjazdów w celach turystycznych oscylował do 2005 roku wokół 25%, a następnie zaczął maleć. W przypadku przyjazdów zza wschodniej granicy w 2003 roku zanotowano znaczny, jednorazowy wzrost liczby wizyt o celu turystycznym. Jednocześnie w tym samym roku spadł (również jednorazowo) odsetek przyjazdów motywowanych zakupami. Jeśli analizując trendy wieloletnie pominiemy wyniki z 2003 roku, rysuje się tendencja spadkowa w przyjazdach w celach turystycznych ze wschodu.

Wykres 5. Cele pobytu-turystyka i wypoczynek (trendy wieloletnie)

Źródło: <http://www.intur.com.pl/>

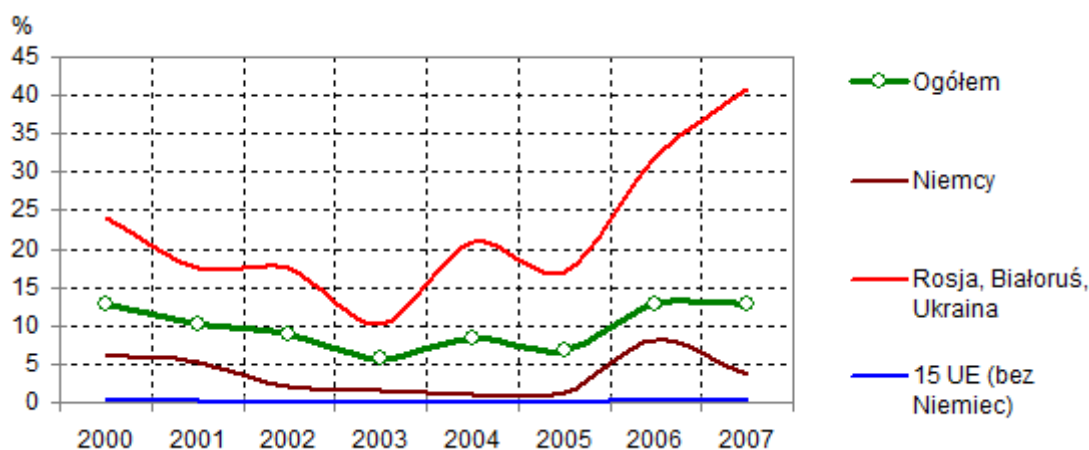
Kolejne 25% przyjazdów przypada na turystykę biznesową. Po wyraźnej tendencji malejącej w latach 1997-2000, następne lata przyniosły wzrost udziału przyjazdów biznesowych sąsiadów zza wschodniej granicy. W 2004 roku odsetek ten wyraźnie się zmniejszył, w 2005 powrócił do średniej wieloletniej, a następnie znowu zmalał. Potwierdza to, że sąsiedzi zza wschodniej granicy zachowują się niestabilnie.

Wykres 6. Interesy lub sprawy służbowe – trendy wieloletnie

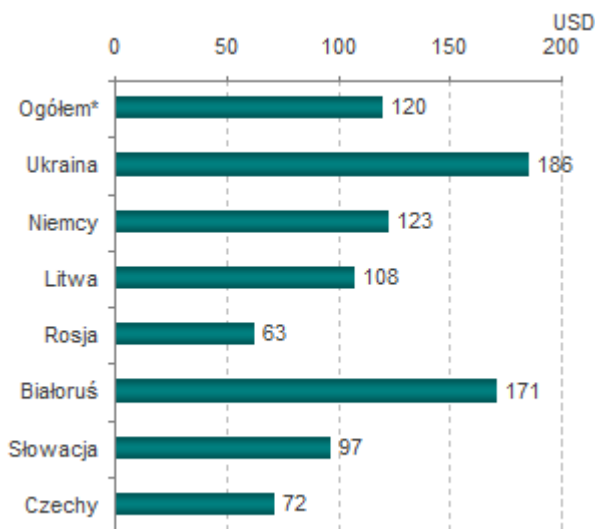
Źródło: <http://www.intur.com.pl/>

Pod koniec lat dziewięćdziesiątych zakupy stopniowo traciły dominującą rolę wśród motywów przyjazdów do Polski. Jednakże po kilku latach wyraźnego spadku, zarówno sąsiedzi zza wschodniej granicy, jak i z zachodu zintensyfikowali przyjazdy na zakupy. W 2007 roku na wschodzie obserwowaliśmy prawdziwy zakupowy boom, będący uzasadnioną antycypacją kłopotów wizowych po wejściu Polski do systemu Schengen.⁹

Wykres 7. Zakupy – trendy wieloletnie

Źródło: <http://www.intur.com.pl/>

Wykres 8. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych w 2007 r. wg krajów (w USD)

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2007 r.

Charakterystyka społeczno-demograficzna:

⁹ <http://www.intur.com.pl> (data odczytu 18.04.2009r.)

Płeć: mężczyźni – 77% przyjazdów, kobiety – 21%

Wiek: do 24 lat – 5%

25-34 lat – 24%

35-44 lat – 37%

45-54 lat – 23%

55 lat i więcej – 9%

Wykształcenie wyższe – 25%, *średnie* – 66%

Status zawodowy: pracujący: – 84%, uczący się/studiujący – 3%

Polskie pochodzenie: – 7%

Cele przyjazdów (struktura)

zakupy na własne potrzeby – 28%

sprawy zawodowe, służbowe – 27%

tranzyt – 25%

wakacje, wypoczynek, zwiedzanie – 8%

odwiedziny krewnych, znajomych – 8%

inne – 4%

4.2. Wyjazdy Polaków do Republiki Białorusi

U podstaw rzadkiej turystyki wyjazdowej do Białorusi leży obawa polskich turystów przed nieprzewidywalnymi wydarzeniami i brak informacji o atrakcjach turystycznych jakie ten kraj posiada. W roku 2008 Polscy turyści najczęściej odwiedzali Niemcy, potem Czechy, Słowację, Wielką Brytanię i Włochy. Do Białorusi wyjechało 0,15 miliona turystów z Polski. W dwóch poprzednich latach turystów wyjeżdżających z Polski do tego kraju było mniej niż 0,1milion. Trudna dostępność danych na temat wyjazdów Polaków do Republiki Białorusi w latach poprzednich skutkuje niemożnością dokładnej analizy ruchu turystycznego, można jedynie powiedzieć że liczba wyjazdów wzrasta.

Tabela 11. Zagraniczne wyjazdy polskich turystów wg odwiedzanych krajów (w mln)

rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Niemcy	2,80	2,60	3,60	2,50	2,65	2,60	2,30	1,85	2,75	1,55	1,90
W. Brytania	0,30	0,20	0,25	0,15	0,15	0,15	0,20	0,30	0,60	0,85	0,45
Czechy	0,90	0,80	0,60	0,70	0,70	0,50	0,55	0,50	0,55	0,40	0,65
Holandia	0,15	0,15	0,30	0,20	0,45	0,25	0,15	0,25	0,55	0,30	0,35
Włochy	0,90	0,80	1,00	0,60	0,45	0,55	0,50	0,55	0,45	0,35	0,45
Słowacja	0,65	0,50	0,65	0,80	0,55	0,50	0,55	0,50	0,35	0,45	0,45
Austria	0,55	0,50	0,45	0,50	0,40	0,45	0,35	0,35	0,30	0,35	0,30

Chorwacja	.	.	0,40	0,50	0,30	0,20	0,15	0,25	0,25	0,25	0,30
Francja	0,65	0,50	0,75	0,50	0,55	0,35	0,20	0,30	0,20	0,45	0,35
Węgry	0,20	0,30	0,25	0,45	0,35	0,25	0,10	0,15	0,20	0,15	0,20
Ukraina	.	.	0,15	0,15	0,35	0,25	0,20	0,25	0,15	0,25	0,15
Białoruś									.	.	0,15
Litwa	.	.	0,10	0,10	0,15	0,10	0,10	0,10	0,15	0,15	0,30
Szwecja	0,15	0,10	0,25	0,25	0,15	0,10	0,10	0,10	0,15	0,15	0,10
Egipt	.	.	.	.	.	0,10	0,10	0,10	0,15	0,15	0,25
Tunezja	.	0,10	.	.	0,10	0,10	.	.	0,15	.	.
Belgia	0,15	0,20	0,20	0,10	0,15	0,15	0,20	0,15	0,10	0,30	0,15
Grecja	0,10	0,30	0,50	0,25	0,55	0,15	0,15	0,15	0,10	0,15	0,30
Hiszpania	0,50	0,50	0,40	0,30	0,30	0,15	0,15	0,15	0,10	0,20	0,30
USA	.	0,10	0,10	0,10	0,10	.	0,10	0,10	0,10	.	.
Turcja	.	.	.	.	0,10	.	.	0,10	0,10	0,10	0,15
Irlandia	.	.	.	.	.	.	.	.	0,10	0,15	0,25
Bułgaria	.	.	.	.	.	.	.	0,10	.	0,15	0,10
Rosja	.	.	.	.	.	0,15	0,10	.	.	.	0,20
Dania	0,10	0,20	0,10	0,10	0,10	0,10	.	.	.	0,25	0,10
Norwegia	.	0,10	.	.	0,10	.	.	.	.	0,15	0,10
Razem wyjazdów turystycznych*	7,6	7,5	9,6	7,7	8,4	7,2	6,3	6,2	7,3	6,9	7,6

Źródło: badania uczestnictwa Polaków w turystyce IT
. poniżej 0,1 mln.

W 2008 roku spośród podróży Polaków do Białorusi, 11% miało charakter służbowy, w 2007 roku poniżej 3%.

Tab. 36. Zagraniczne podróże Polaków w celach służbowych według krajów (%)

	2007	2008
Niemcy	31	37
Rosja	3	14
Białoruś	*	11
Litwa	*	9
Francja	11	8
Holandia	6	8
Czechy	3	6
Hiszpania	*	5
Norwegia	4	5
Belgia	12	4
Wielka Brytania	8	4
Dania	6	3
Austria	13	*
Słowacja	5	*
Węgry	4	*
Bułgaria	3	*
Inne	18	20

* Poniżej 3%.

Źródło: <http://www.intur.com.pl>

Zakończenie

Turystyka może być szansą Białorusi. Otwiera pola współpracy z Polską i innymi krajami. Obszarem wzorcowym, poligonem wspólnych ćwiczeń polsko-białoruskich jest Puszcza Białowieska - Zielone Płuca Europy. Może się tu rozwijać każdy rodzaj turystyki. Stan środowiska naturalnego jest na Białorusi lepszy niż w Polsce, a czyste wody rzek i jezior zapraszają do korzystania z nich. Czystość środowiska i wysoki poziom świadczonych usług przyciągną turystów ciekawych nowego kraju. Może będą to modne wczasy profilaktyczno-zdrowotne z możliwością leczenia chorób cywilizacyjnych, zadbania o swoje ciało, aktywnego wypoczynku. O wyborze oferty decyduje niska cena i to, co nieznane. Szeroki równiny, malownicze wioski, stare zamki i klasztory, głębokie lasy, malownicze krajobrazy, tysiące jezior i czekają na miłośników kultury i entuzjastów sportu. Jedna trzecia z terytorium jest pokryta lasami, tutaj można znaleźć żubra, łosie i jelenie, dziki i wilki, niedźwiedzie i lis - nie wspominając już o wiele ptaków. Białoruś posiada również unikalną historię i bogatego dziedzictwa kulturowego, z setkami zabytków sięgających 12 wieku.

Jak widać turystyka w Białorusi jak i ta z udziałem jego mieszkańców cały czas się rozwija. Uważam że w przyszłości kraj ten może odgrywać na rynku turystycznym znacznie większą rolę.

Bibliografia

Grzegorza Rąkowskiego „Wśród jezior i mszarów Wileńszczyzny” Wa-wa 2000.

Zygmunt Kruczek, Kraje pozaeuropejskie. Zarys geografii turystycznej., Wydawnictwo Proksenia, Kraków, 2005

<http://www.intur.com.pl>

<http://www.stat.gov.pl>

<http://www.unwto.org>

<http://www.minsk.polemb.net>

<http://www.export.by/en>

<http://belarus-magazine.by>

<http://president.gov.by>

<http://www.government.by>

<http://www.bialorus.pl>

<http://www.belarustourism.by>

<http://www.euromonitor.com>

<http://www.kresy.pl>

Bibliografia

Grzegorza Rąkowskiego „Wśród jezior i mszarów Wileńszczyzny” Wa-wa 2000.

Zygmunt Kruczek, Kraje pozaeuropejskie. Zarys geografii turystycznej., Wydawnictwo Proksenia, Kraków, 2005

<http://www.intur.com.pl>

<http://www.stat.gov.pl>

<http://www.unwto.org>

<http://www.minsk.polemb.net>

<http://www.export.by/en>

<http://belarus-magazine.by>

<http://president.gov.by>

<http://www.government.by>

<http://www.bialorus.pl>

<http://www.belarustourism.by>

<http://www.euromonitor.com>

<http://www.kresy.pl>